

Miska bácsi és az ördög

Miska bácsinak régi vágya volt, hogy megszólítsa az ördögöt. Olyannyira régi, hogy amikor először ez eszébe jutott, még nem Miska bácsinak hívták, hanem Misikének. Értelmes, jóeszű fiúcska volt Misike, már az óvodában kitűnt társai közül. Többnyire ő kiabálta be leghamarabb a találós kérdések megfejtéseit, ő mondta be a versek végi rímeket, ő javította ki az óvó nénit, ha annak figyelme meseolvasás közben elkalandozott, és kihagyott egy szót. Legfőképp a népmeséket szerette Misike, amelyekben megküzd a jó és a gonosz, s persze kivétel nélkül a jó kerül ki győztesen, elnyerve méltó jutalmát, miközben a gonosz a pokol legmélyebb bugyrában senyved élete végéig az ördögök kénköves leheletének bűzében. Nem csupán hallgatni szerette Misike a meséket, de szorgosan lapozgatta is a képeskönyveket, elidőzött a szereplőkről készült rajzoknál. Különösen az ördögről készült rajzokat nézegette hosszan, elmélázva. Gyermeki fantáziáját valamennyi furcsa mesebeli lény izgatta, mégis az ördöggel foglalkozott legtöbbet. Vizsgálta a szarvait, a farkát, a patában végződő lábait. Semmiképp sem fért a fejébe, hogy ha a tehénnek is van patás lába, farka, és szarvak a fején, s mégis ő adja a habos és langyos tejeckét, akkor az ördög hogyan lehet a világ leggonoszabb teremtménye. Szilárdan elhatározta, végére jár a dolognak, az élete árán is.

Misike a mesekönyvekben talált képekről titokban másolatot készített, begyúrta a nadrágja zsebébe, odahaza pedig kicsi szekrényének fiókjába rejtette. Elalvás előtt – miután az anyukája már jóéjt kívánt neki, és halkan kiment a szobájából – áttanulmányozta a rajzokat, emlékezetébe véste az ördög ábrázatát, hogy ha netán álmában (avagy álmából felébredve) találkozik vele, akkor is nyomban felismerje. Iskolásként Misike elsőként tanult meg írni és olvasni az osztályban, másodikos korában pedig beiratkozott a falusi könyvtárba. A könyvtáros néni készségesen kiválogatta neki az ördögről szóló meséket és történeteket, így Misike egyre mélyebbre ásta magát a vonatkozó szakirodalomban. Idővel megismerkedett az ördöggel kapcsolatos szólásokkal is, továbbá azokkal az állatokkal és növényekkel, amelyek nevében szerepel az „ördög” szó.

Misikét azonban – akinek tizennégy éves korára pelyhedzett a bajusza, s magának a Misike helyett a Misi vagy még inkább a Mihály megszólítást követelte – az elméleti ismeretek nemigen elégítették ki, és egyre forróbban szomjazta az ördöggel való személyes találkozást. A világ dolgait szemlélve, a felnőttek beszédét fülelve meggyőződésévé vált, hogy az ördög bizony nagyon is valóságosan létezik, ideje hát elkapni és kérdőre vonni őkelmét. Éber figyelme egyformán irányult osztálytársaira, falubéli ismerőseire és idegenekre. Mohó kíváncsiságából nemegyszer származtak kellemetlen pillanatai, és csak a jószerencséjének köszönhette, hogy ép bőrrel megúsza az esetet.

Egyszer a városba buszozott éppen az édesanyjával a középiskola dolgát elrendezni, amikor – úgy vélte – meglátta magát az ördögöt. A leghátsó sorban terpeszkedett, nyeglén szétvetett lábaival csaknem két ülést elfoglalva, míg egy harmadik ülésen az odadobott hátizsákja éktelenkedett. Farmernadrágja mindkét térdén lyukas volt, jobb kezében cigarettásdobozt nyomorgatott, ádámcsutkjája hegyesen kiemelkedett sovány nyakából. Mihály elborzadt – csak az utolsó előtti sorban volt ülőhely, közel kellett hát menniük a szakadt nadrágoshoz –, amikor az arcot meglátta: sárga és piros pattanások, kelések borították, a homlokát pedig két duzzadt, vöröslő púp díszítette. Ezek csakis a kinőni készülő szarvak lehetnek. Mihály köhécselt, és megtudakolta a sovány nyakútól, hogy egészen véletlenül nem az ördöghöz van-e szerencséje. Amaz felnézett, átlökte a cigarettásdobozt a bal kezébe, és úgy vágta ököllel orra a kérdezőt, hogy az három széksorral előrébb ért földet, vérző képpel.

Középiskolás éveit alatt Mihály néhány napra kórházba került vakbélgyulladásal. Egyik éjjel arra riadt fel, hogy valaki motoszkál az ágya mellett. Halk suhogást és kopogó lépteket hallott. Mindkét szemét felnyitotta, és a folyosóról beszűrődő neonfényben két patát pillantott meg a szürke kőpadlón. A paták fölött kockás pizsamanadrág szárait és egy barna pongyola alját látta. Rémülten ugrott fel az ágyban, izgatottan kapkodta a levegőt, hiszen eljött a nagy pillanat, s maga az ördög áll hozzá testközelben. Mihály hirtelen mozdulatától a pongyolás alak hátratántorodott, és lerogyott a mellettük lévő ágyra. Ekkor a neonfény az arcára esett, és kiderült: Elemér az, a folyosó végén fekvő múlábú, aki éjjelente különös sétákat tesz, és minduntalan eltéved. Elemér rendszerint dührohamot kapott, ha kóborlásai során rajtakapták. Mihályt csak a sebtében odaérkező nővérke tudta megmenteni, aki szelíden terelgetni kezdte Elemért az ajtó felé, a szükséghelyzetre tekintettel még azt is megengedve, hogy a múlábú belekapaszkodjon a vállába meg a derekába (meg talán onnan is egy csöppnyit lejjebb).

Eztán hosszú időre a világ egyéb fontos dolgai kötötték le a Mihály figyelmét, elsősorban a katonáskodás – mert az feltétlenül szükséges volt ahhoz, hogy ember legyen belőle – és a szerelem – mert az is feltétlenül szükséges volt ahhoz, hogy ember legyen belőle. A katonáskodásban Mihály örömét is lelte, s mivel nemcsak eszes volt, hanem fürge is, hírnevet szerzett magának. Nem csoda hát, ha az ördögről kicsikét megfeledkezett. A szerelemben is örömét lelte Mihály, hajkurászta a lányokat, amikor csak tehetette, s mivel nemcsak eszes volt, hanem fürge is, hírnevet szerzett magának ebben is. Egészen addig lelte örömét a szerelemben, míg azon kapta magát, hogy az oltár előtt áll a hajkurászásban megkaparinthatatlan Katóval, akinek szépségét az egész környék beszélte, ráadásul nemcsak szép volt, hanem kedves is.

Csakhogy a házasevek alatt Kató elkezdte az egész környéken híres szépségét és kedvességét elveszíteni, helyette egyre mogorvább és kedvetlenebb lett. Így aztán Mihály, egyéb szórakozás híján, rövidesen ismét az ördög iránt érdeklődött, a gonoszt kereste minduntalan. Már-már arra gyanakodott volna, maga Kató a megtestesült ördög, ha az asszony nem lett volna megveszekedetten vallásos, rendszeresen templomba járó lélek. Olyannyira

megveszekedett volt Kató az istenhitben és az egyházi szokások követésében, hogy férjét és három gyerekét is minden ünnep- és vasárnap a templomba parancsolta, pénteken húst nem tett az asztalra, a káromló beszédet pedig szigorúan megtorolta. Egyik emlékezetes megtorlás volt – erről valamennyi falubeli csakhamar tudomást szerzett –, amikor a pálinkásüvegbe erős ecetet töltött Kató. Mindjárt reggel, ébredés után jóízűen meghúzta Mihály az üveget, majd azon gatyásan, ordítva rohant ki a házból, dugta bele fejét a kút mellé tett vizesvödörbe, és hordta le mindennek a feleségét. Egy másik alkalommal Kató nem volt rest egy hígrágyával telt vödört egészen a kocsmaig cipelni, és a vasárnapi mise helyett ott békésen iszogató férjére ráborítani.

Mihály, akiből időközben a falu Miska bácsija és öt kisgyermek nagypapája lett, igen szeretett az unokáknak mesélni. Legfőképpen persze az ördögről. Elővette ehhez a hajdani rajzait, melyeket egy dobozkában őrizgetett addig a padláson. Titokban azt remélte, valamelyik poronty segítségére lesz majd, hogy felismerje, ha az igazi ördöggel van dolga. Nem is reménykedett hiába. A legidősebb gyermek, aki eszes és fürge volt – tiszta nagypapa! –, az egyik rajz láttán felkiáltott: „Hiszen ez a Lajos bácsi! Minden vasárnap ott van a templomban. Jöjjön el nagyapa megnézni.”

Miska bácsinak szöveget ütött fejébe a gondolat, mit kereshet Lajos, a területi pártvezető a templomban. Felöltözött hát a következő vasárnap tisztességesen, kifényesítette a cipőjét, még arról is lemondott, hogy meghúzza reggel a pálinkásüveget – szó ne érje a ház elejét! –, és felesége oldalán feszítve bevonult harangszóra a templomba. Csakugyan ott volt a párt hű katonája, még az énekeket is teli torokból fújta, Miska bácsi meg biztosra vette, maga az ördög lehet a dologban. A mise végeztével aztán iparkodott gyorsan az ajtón kívül kerülni, épp csak biccentett a hívektől elköszönő plébánosnak, és az első fa törzse mögött lecövekelt. Szerencséjére épp egy testes platán nőtt a templom előtt. Amikor a kifelé tóduló gyülekezetben megpillantotta Lajost, fűrgén elébe penderedett, és torkát megköszörülve a következő szóradattal öntötte nyakon: „Adj’ Isten, Pödör elvtárs, hát így áll a helyzet? Járogatunk a templomba, miközben tiltjuk a gyerekek hittanóráját? De tudom ám én, kicsoda maga, az onokám biza felismerte a képit! Nem más maga, mint az ördög! Most mindenki előtt mondom én ezt, hát ne is merje tagadni!”

Pödör elvtárs – akinek igazi nevét kevesen tudták, mert bajuszának pödörgetéséről korán ráragadt a Pödör név – megpödörte legényes bajuszát, szánakozó pillantással végigmérte az öreg Miskát, és ezt morogta a foga között: „Ember, most jövök ki a templomból.” Ezután erős csettintés hallatszott, és Pödör Lajos egy füstfelhőt hagyva maga után eltűnt.